ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

7. října 2010 *

Ve věci C-162/09,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Spojené království) ze dne 10. března 2009, došlým Soudnímu dvoru dne 8. května 2009, v řízení

Secretary of State for Work and Pensions

proti

Taous Lassal,

za přítomnosti:

The Child Poverty Action Group,

* Jednací jazyk: angličtina.

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda senátu, R. Silva de Lapuerta (zpravodajka), G. Arestis, J. Malenovský a T. von Danwitz, soudci,

generální advokátka: V. Trstenjak,
vedoucí soudní kanceláře: N. Nančev, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 17. března 2010,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za The Child Poverty Action Group S. Clarke, solicitor, R. Drabblem, QC, a R. Turneyem, barrister,

– za vládu Spojeného království L. Seeboruthem a S. Ossowskim, jako zmocněnci, ve spolupráci s D. Beardem, barrister,

– za belgickou vládu L. Van den Broeck, jako zmocněnkyní,

– za Evropskou komisi D. Maidani a M. Wilderspinem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 11. května 2010,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 16 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. L 158, s. 77; Zvl. vyd. 05/05, s. 46).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi T. Lassal a Secretary of State for Work and Pensions (ministr práce a důchodového zabezpečení, dále jen „Secretary of State“). Child Poverty Action Group (dále jen „CPAG“) je vedlejším účastníkem v původním řízení vystupujícím na podporu T. Lassal.

Právní rámec

Právo Unie

3 Článek 45 Listiny základních práv a svobod Evropské unie, nazvaný „Volný pohyb a pobyt“, stanoví:

„1. Každý občan Unie má právo volně se pohybovat a pobývat na území členských států.

2. Volný pohyb a pobyt může být v souladu se Smlouvami přiznán státním příslušníkům třetích zemí oprávněně pobývajícím na území členského státu.“

4 Podle prvního až třetího jakož i sedmnáctého až devatenáctého bodu odůvodnění směrnice 2004/38:

„(1) Občanství Unie přiznává každému občanu Unie základní a osobní právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s výhradou omezení a podmínek stanovených ve Smlouvě a v opatřeních přijatých k jejímu provedení.

(2) Volný pohyb osob představuje jednu ze základních svobod vnitřního trhu, který zahrnuje prostor bez vnitřních hranic, ve kterém je v souladu se Smlouvou zajištěna tato svoboda.

(3) Občanství Unie by mělo představovat základní postavení státních příslušníků členských států při výkonu jejich práva volného pohybu a pobytu. Je proto nezbytné kodifikovat a revidovat stávající nástroje Společenství, které se zaměřují samostatně na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a na studenty a další osoby bez zaměstnání, aby se právo volného pohybu a pobytu všech občanů Unie zjednodušilo a posílilo.

[…]

(17) Trvalý pobyt občanů Unie, kteří se rozhodli usadit v hostitelském členském státě dlouhodobě, by posílil pocit občanství Unie a představuje klíčový faktor podporující sociální soudržnost, která je jedním ze základních cílů Unie. Právo trvalého pobytu by tedy mělo být stanoveno pro všechny občany Unie a jejich rodinné příslušníky, kteří v hostitelském členském státě pobývají v souladu s podmínkami stanovenými touto směrnicí nepřetržitě po dobu pěti let, aniž by byli vyhoštěni.

(18) Aby se trvalý pobyt stal opravdovým prostředkem integrace do společnosti hostitelského členského státu, ve kterém občan Unie žije, nemělo by být již jednou nabyté právo trvalého pobytu svázáno s žádnými dalšími podmínkami.

(19) Je třeba zachovat určité zvláštní výhody přiznané občanům Unie, kteří jsou zaměstnanými osobami nebo osobami samostatně výdělečně činnými, a jejich rodinným příslušníkům, jež jim mohou umožnit nabytí práva trvalého pobytu ještě před dovršením pěti let pobytu v hostitelském členském státě, neboť se jedná o nabytá práva přiznaná nařízením Komise (EHS) č. 1251/70 ze dne 29. června 1970 o právu pracovníků zůstat na území členského státu po skončení zaměstnání v tomto státě [(Úř. věst. L 142, s. 24; Zvl. vyd. 05/01, s. 32)] a směrnicí Rady 75/34/EHS ze dne 17. prosince 1974 o právu státních příslušníků členského státu zůstat po skončení výkonu samostatně výdělečné činnosti na území jiného členského státu [(Úř. věst. L 14, s. 10; Zvl. vyd. 05/01, s. 170)]."

5 Článek 6 směrnice 2004/38 stanoví:

„1. Občané Unie mají právo pobytu na území jiného členského státu po dobu až tří měsíců, aniž by podléhali jakýmkoli podmínkám či formalitám s výjimkou povinnosti být držitelem platného průkazu totožnosti nebo cestovního pasu.

2. Odstavec 1 se použije také na rodinné příslušníky, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu a tohoto občana Unie doprovázejí nebo následují a kteří jsou držiteli platného cestovního pasu."

6 Článek 7 odst. 1 až 3 směrnice 2004/38 uvádí:

„1. Všichni občané Unie mají právo pobytu na území jiného členského státu po dobu delší než tři měsíce, pokud:

a) jsou v hostitelském členském státě zaměstnanými osobami nebo osobami samostatně výdělečně činnými; nebo

b) mají pro sebe a své rodinné příslušníky dostatečné prostředky, aby se po dobu svého pobytu nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu, a jsou účastníky zdravotního pojištění, kterým jsou v hostitelském členském státě kryta všechna rizika; nebo,

c) – jsou zapsáni u soukromého či veřejného subjektu, akreditovaného nebo financovaného hostitelským členským státem v souladu s jeho právními předpisy nebo správní praxí z prvotního důvodu studia, včetně odborné přípravy, a

– jsou účastníky zdravotního pojištění, kterým jsou v hostitelském členském státě kryta všechna rizika, a prohlášením nebo jiným podobným prostředkem podle své volby ujistí příslušný vnitrostátní orgán, že mají dostatečné prostředky pro sebe a své rodinné příslušníky, aby se po dobu jejich pobytu nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu; nebo

d) jsou rodinnými příslušníky doprovázejícími nebo následujícími občana Unie, který splňuje podmínky uvedené v písmenech a), b) nebo c).

2. Právo pobytu stanovené v odstavci 1 se vztahuje rovněž na rodinné příslušníky doprovázející nebo následující v hostitelském členském státě občana Unie, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu, za předpokladu, že tento občan Unie splňuje podmínky stanovené v odst. 1 písm. a), b) nebo c).

3. Pro účely odst. 1 písm. a) si občan Unie, který již není zaměstnanou osobou ani samostatně výdělečně činnou osobou, ponechává postavení zaměstnané osoby nebo osoby samostatně výdělečně činné v těchto případech:

[…]“

7 V kapitole IV („Právo trvalého pobytu“) stanoví článek 16 směrnice 2004/38, nazvaný „Obecné pravidlo pro občany Unie a jejich rodinné příslušníky“:

„1. Právo trvalého pobytu v hostitelském členském státě mají občané Unie, kteří tam nepřetržitě legálně pobývají po dobu pěti let. Toto právo není vázáno na splnění podmínek stanovených v kapitole III.

2. Odstavec 1 se vztahuje rovněž na rodinné příslušníky, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu a s občanem Unie v hostitelském členském státě nepřetržitě legálně pobývají po dobu pěti let.

3. Nepřetržitost pobytu není dotčena dočasnou nepřítomností po dobu nepřesahující celkem šest měsíců v roce, nepřítomností delšího trvání z důvodu plnění povinné vojenské služby ani souvislou nepřítomností po dobu nejvýše dvanácti měsíců z důležitých důvodů, například z důvodu těhotenství nebo narození dítěte, vážné nemoci, studia či odborné přípravy nebo vyslání do jiného členského státu nebo třetí země zaměstnavatelem.

4. Již nabyté právo trvalého pobytu může být ztraceno pouze z důvodu nepřítomnosti v hostitelském členském státě po dobu delší než dva po sobě jdoucí roky."

8 Odchylně od článku 16 směrnice 2004/38 upravuje článek 17 této směrnice přiznání práva trvalého pobytu před dosažením pěti let nepřetržitého pobytu osobám již nepracujícím v hostitelském členském státě a jejich rodinným příslušníkům.

9 Podle článku 38 směrnice 2004/38:

„1. S účinkem od 30. dubna 2006 se zrušují články 10 a 11 nařízení (EHS) č. 1612/68.

2. S účinkem od 30. dubna 2006 se zrušují směrnice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS.

3. Odkazy na zrušená ustanovení a směrnice se považují za odkazy na tuto směrnici."

10 V souladu s článkem 40 směrnice 2004/38 měly členské státy provést tuto směrnici do 30. dubna 2006.

Vnitrostátní právo

Zákon z roku 1992 o příspěvcích a dávkách sociálního zabezpečení a (obecné) nařízení z roku 1987 o podpoře příjmů

11 Zákon z roku 1992 o příspěvcích a dávkách sociálního zabezpečení (Social Security Contributions and Benefits Act 1992) a (obecné) nařízení z roku 1987 o podpoře příjmů [Income Support (General) Regulations 1987] představují právní předpisy použitelné na podporu příjmů (Income Support).

12 Podpora příjmů je dávkou poskytovanou v závislosti na zdrojích různým skupinám osob. Je podmíněna zejména tím, že příjem dotčené osoby nepřekročí „relevantní částku", která může být stanovena v nulové výši, což v praxi předpokládá, že v tomto případě není poskytována žádná dávka.

13 Relevantní částka pro „zahraniční osobu" je stanovena v nulové výši a tato osoba je definována jako „žadatel, který nemá obvyklý pobyt ve Spojeném království, na Normanských ostrovech, na ostrově Man nebo v Irsku". Pro účely podpory příjmů nemá žadatel obvyklý pobyt ve Spojeném království, pokud zde nemá „právo pobytu".

14 „Právo pobytu" pro účely dotyčné dávky není výslovně definováno.

15 Obecně se nicméně připouští, že právo trvalého pobytu stanovené v čl. 16 směrnice 2004/38 je právem pobytu pro účely podpory příjmu.

Nařízení z roku 2006 o imigraci (Evropský hospodářský prostor)

16 Nařízení z roku 2006 o imigraci (Evropský hospodářský prostor) [Immigration (European Economic Area) Regulations 2006, dále jen „nařízení z roku 2006"] vstoupilo v platnost dne 30. dubna 2006 a jeho účelem je provést do práva Spojeného království ustanovení směrnice 2004/38.

17 Článek 15 nařízení z roku 2006, nadepsaný „Právo trvalého pobytu", provádí článek 16 směrnice 2004/38 .

Původní řízení a předběžná otázka

18 T. Lassal, francouzská státní příslušnice, přicestovala v lednu 1999 do Spojeného království, aby si zde našla zaměstnání. Od září 1999 do února 2005, kdy pobývala v tomto členském státě, T. Lassal pracovala nebo si hledala zaměstnání. Podle předkládajícího soudu se účastníci původního řízení shodují na tom, že T. Lassal byla v období od ledna 1999 do února 2005 „pracovníkem" ve smyslu práva Unie.

19 V únoru 2005 T. Lassal opustila území Spojeného království za účelem návštěvy své matky ve Francii, kde setrvala deset měsíců. V prosinci 2005 se vrátila do Spojeného království, kde se znovu začala ucházet o zaměstnání. Od ledna 2006 do listopadu 2006 pobírala dávky v nezaměstnanosti. V listopadu 2006 požádala o podporu příjmů z důvodu svého těhotenství. Tato žádost byla zamítnuta z důvodu, že nemá právo pobývat na území Spojeného království.

20 T. Lassal se proti zamítnutí žádosti o podporu příjmů odvolala u Appeal Tribunal. Tento soud jejímu odvolání dne 3. září 2007 vyhověl z důvodu, že oprávněná má právo trvalého pobytu ve Spojeném království podle článku 15 nařízení z roku 2006.

21 Rozhodnutí Appeal Tribunal bylo napadeno Secretary of State nejprve před Social Security Commissioner a poté u předkládajícího soudu.

22 V tomto kontextu se Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je třeba za okolností, které nastaly v projednávaném případě, kdy občanka [...] Unie vstoupila na území Spojeného království v září 1999 jako pracovnice a pobývala zde v tomto postavení až do února 2005, poté [...] opustila Spojené království a vrátila se do členského státu, jehož je státní příslušnicí, na dobu deseti měsíců, vrátila se do Spojeného království v prosinci 2005 a pobývala zde nepřetržitě do listopadu 2006, kdy požádala o podporu příjmů, vykládat čl. 16 odst. 1 směrnice 2004/38 [...] v tom smyslu, že přiznává občanovi [...] Unie právo trvalého pobytu na základě skutečnosti, že v souladu s dřívějšími právními předpisy Společenství upravujícími právo pobytu

pracovníků nepřetržitě legálně pobýval na území státu po dobu pěti let, která skončila před 30. dubnem 2006 (datum, ke kterému byly členské státy povinny provést směrnici do vnitrostátního práva)?“

K předběžné otázce

23 Vzhledem k tomu, že předběžná otázka vychází z určitých faktických předpokladů, je ji třeba rozdělit do dvou částí, aby na ni mohl Soudní dvůr náležitě odpovědět.

24 Podstatou otázky předkládajícího soudu je zaprvé, zda může být v souladu s dřívějšími předpisy práva Unie pro účely nabytí práva trvalého pobytu stanoveného v článku 16 směrnice 2004/38 zohledněn nepřetržitý pobyt po dobu pěti let, ukončený před provedením této směrnice, tj. 30. dubna 2006.

25 V případě kladné odpovědi na první část otázky se předkládající soud zadruhé táže, zda dočasná nepřítomnost přede dnem 30. dubna 2006 navazující na legální pětiletý nepřetržitý pobyt může mít v případě občanky Unie, jakou je T. Lassal, nepříznivý dopad pro nabytí práva trvalého pobytu ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 2004/38.

K zohlednění období uplynulého před datem provedení směrnice 2004/38 v souladu s dřívějšími předpisy práva Unie pro účely nabytí práva trvalého pobytu stanoveného v článku 16 této směrnice

Vyjádření předložená Soudnímu dvoru

26 Mezi zúčastněnými, kteří předložili v souladu s článkem 23 statutu Soudního dvora Evropské unie svá písemná vyjádření, lze rozlišit dvě základní stanoviska.

27 Na jedné straně se vláda Spojeného království a belgická vláda domnívají, že může být zohledněna buď pouze doba pobytu ukončeného nejdříve dne 30. dubna 2006, či započatého nejdříve 30. dubna 2006. Na podporu tohoto výkladu se vláda Spojeného království opírá v podstatě o výraz „v souladu s podmínkami stanovenými touto směrnicí", nacházející se v sedmnáctém bodě odůvodnění směrnice 2004/38, a o legislativní podklady k této směrnici, zatímco belgická vláda se opírá zejména o neexistenci zpětného účinku článku 16 této směrnice a o zásadu právní jistoty.

28 Na druhé straně se CPAG a Evropská komise domnívají, že i kdyby bylo právo trvalého pobytu získáno teprve 30. dubna 2006, musí být pro účely článku 16 této směrnice zohledněny nepřetržité pobyty po dobu pěti let, uskutečněné v souladu s právními předpisy práva Unie, které předcházely směrnici 2004/38 a byly ukončeny před tímto datem. CPAG i Komise se dovolávají zejména cíle *a ratio legis* uvedené směrnice, které vyžadují, aby byl uvedený článek 16 používán v celém rozsahu na tyto doby pobytu.

Odpověď Soudního dvora

29 Úvodem je nutno poukázat na to, že občanství Unie poskytuje každému občanu Unie základní a osobní právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s výhradou omezení a podmínek stanovených Smlouvou o FEU a v opatřeních přijatých k jejímu provedení, a že volný pohyb osob krom toho představuje jednu ze základních svobod vnitřního trhu, která byla nadto znovu potvrzena v článku 45 Listiny základních práv a svobod Evropské unie.

30 Co se týče směrnice 2004/38, měl již Soudní dvůr příležitost konstatovat, že účelem této směrnice je usnadnit výkon základního a osobního práva svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, které je občanům Unie přiznáno přímo Smlouvou, a že jejím cílem je zejména posílit uvedené právo, takže těmto občanům nemůže na základě této směrnice příslušet méně práv než na základě aktů sekundárního práva, které mění nebo zrušuje (viz čl. ze dne 25. července 2008, Metock a další, C-127/08, Sb. rozh. s. I-6241, body 82 a 59).

31 Soudní dvůr rovněž uvedl, že s ohledem na kontext a cíle sledované směrnicí 2004/38 nelze ustanovení této směrnice vykládat restriktivně a nesmějí být v žádném případě zbavena svého užitečného účinku (viz výše uvedený rozsudek Metock a další, bod 84).

32 Jak uvádí sedmnáctý bod odůvodnění směrnice 2004/38, právo trvalého pobytu představuje klíčový faktor podporující sociální soudržnost a bylo touto směrnicí stanoveno, aby prohloubilo smysl pro občanství Unie.

33 Je zajisté nesporné, že nabytí práva trvalého pobytu z důvodu nepřetržitého legálního pobytu po dobu pěti let na území hostitelského členského státu, stanovené v čl. 16 odst. 1 směrnice 2004/38, nepatřilo před přijetím této směrnice mezi předpisy práva Unie přijaté k provedení článku 18 ES.

34 Takové zjištění nicméně nemůže vést k tomu, že se pro účely nabytí práva trvalého pobytu stanoveného v článku 16 směrnice 2004/38 zohlední pouze doba nepřetržitého legálního pobytu po dobu pěti let buď ukončeného nejdříve 30. dubna 2006, nebo započatého po 30. dubnu 2006.

35 Zaprvé totiž výklad, podle kterého mají být pro účely nabytí práva trvalého pobytu zohledněny pouze doby nepřetržitého legálního pobytu po dobu pěti let začínající po 30. dubnu 2006, vede k tomu, že takové právo může být přiznáno teprve od 30. dubna 2011. Takový výklad by vedl k tomu, že by pobyty občanů Unie uskutečněné v souladu s předpisy práva Unie platnými do 30. dubna 2006 byly zbaveny veškerého účinku pro účely nabývání uvedeného práva trvalého pobytu. V tomto ohledu musí být zdůrazněno, že právo Unie před přijetím směrnice 2004/38 již pro určité konkrétní případy stanovilo právo trvalého pobytu, které bylo mimoto převzato v článku 17 této směrnice.

36 Je přitom třeba konstatovat, že takový výsledek je v rozporu s účelem směrnice 2004/38, uvedeným v bodech 30 až 32 tohoto rozsudku, a zbavuje tuto směrnici jejího užitečného účinku.

37 Zadruhé je výklad, podle kterého je třeba pro účely nabytí práva trvalého pobytu stanoveného v článku 16 směrnice 2004/38 zohlednit pouze nepřetržitý legální pobyt po dobu pěti let ukončený nejdříve 30. dubna 2006, rovněž v rozporu s účelem

a užitečným účinkem této směrnice. Zákonodárce Unie totiž podmínil nabytí práva trvalého pobytu podle čl. 16 odst. 1 směrnice 2004/38 integrací občana Unie v hostitelském členském státě. Jak přitom uvedla generální advokátka v bodě 80 svého stanoviska, nebylo by slučitelné s myšlenkou integrace, která je základem článku 16 uvedené směrnice, domnívat se, že požadovaný stupeň integrace v hostitelském členském státě závisí na tom, zda nepřetržitý pobyt po dobu pěti let skončil před 30. dubnem 2006 nebo po tomto datu.

38 Krom toho je třeba podotknout, že jelikož může být právo trvalého pobytu stanovené v článku 16 směrnice 2004/38 získáno až od 30. dubna 2006, není důsledkem zohlednění pobytů ukončených před tímto datem zpětný účinek článku 16 směrnice 2004/38, ale jen současný účinek na situace, které vznikly před datem provedení této směrnice.

39 V tomto ohledu je třeba připomenout, že ustanovení o občanství Unie jsou použitelná od svého vstupu v platnost, a že je tedy třeba mít za to, že se použijí na současné účinky dříve vzniklých situací (viz rozsudek ze dne 11. července 2002, D'Hoop, C-224/98, Recueil, s. I-6191, bod 25 a citovaná judikatura).

40 V důsledku toho musí být pro účely nabytí práva trvalého pobytu stanoveného v článku 16 směrnice 2004/38 zohledněn nepřetržitý pobyt po dobu pěti let, ukončený před datem provedení této směrnice, tedy 30. dubna 2006, v souladu s předpisy práva Unie předcházejícími tomuto datu.

K dopadu dočasné nepřítomnosti v trvání nepřesahující dva po sobě jdoucí roky, ke které došlo před 30. dubnem 2006 a která následovala po legálním pětiletém nepřetržitém pobytu, na právo trvalého pobytu podle čl. 16 odst. 1 směrnice 2004/38

Vyjádření předložená Soudnímu dvoru

41 Jak vyplývá z bodů 27 a 28 tohoto rozsudku, vláda Spojeného království se domnívá, že článek 16 směrnice 2004/38, včetně ustanovení týkajících se dočasné nepřítomnosti, která tento článek obsahuje, nelze použít na období nepřetržitého pobytu ukončeného před 30. dubnem 2006.

42 Naproti tomu CPAG a Komise navrhují, aby se na tento druh období použila ustanovení tohoto článku v celém rozsahu.

Odpověď Soudního dvora

43 Úvodem je nutno podotknout, že nabytí práva trvalého pobytu stanoveného v článku 16 směrnice 2004/38 je podmíněno legálním nepřetržitým pobytem po dobu pěti let na území hostitelského členského státu.

44 V rámci původního řízení je nesporné, že T. Lassal pobývala v hostitelském členském státě legálně a nepřetržitě po dobu více než pěti let. Byla nicméně v tomto členském

státě nepřítomna po dobu deseti měsíců následující po tomto legálním nepřetržitém pobytu v trvání nejméně pěti let a před provedením směrnice 2004/38 dne 30. dubna 2006. Otázka předkládajícího soudu se v podstatě týká toho, zda nepřítomnost před 30. dubnem 2006, následující po nepřetržitém legálním pobytu v hostitelském členském státě po dobu pěti let, brání občanu Unie v tom, aby se dovolával práva trvalého pobytu na základě čl. 16 odst. 1 směrnice 2004/38.

45 V tomto ohledu v případě, jakým je případ projednávaný v původním řízení, kde není popírána nepřetržitost legálního pobytu v trvání nejméně pěti let ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 2004/38, není výklad čl. 16 odst. 3 uvedené směrnice relevantní. Toto ustanovení totiž blíže upravuje dočasnou nepřítomnost, ke které může dojít během pětiletého pobytu stanoveného v tomto čl. 16 odst. 1, aniž se nicméně dotýká nepřetržitosti dotčeného pobytu a dále kvalifikace dotyčného nepřetržitého pobytu. Krom toho je každopádně nesporné, že dočasná nepřítomnost T. Lassal nespadá do žádné z kategorií stanovených v uvedeném ustanovení.

46 Naproti tomu se čl. 16 odst. 4 směrnice 2004/38 týká pozbytí práva trvalého pobytu. V tomto ohledu uvedené ustanovení uvádí, že právo trvalého pobytu může být ztraceno pouze z důvodu nepřítomnosti v hostitelském členském státě po dobu delší než dva po sobě jdoucí roky.

47 Co se týče použití uvedeného čl. 16 odst. 4 směrnice 2004/38 na dočasnou nepřítomnost před 30. dubnem 2006, vláda Spojeného království a belgická vláda tvrdí, že v případě občanů Unie, kteří uskutečnili legální nepřetržitý pobyt po dobu pěti let přede dnem 30. dubna 2006, brání dočasná nepřítomnost v hostitelském členském státě v délce trvání nepřesahující dva po sobě jdoucí roky, neuvedená v čl. 16 odst. 3 této směrnice, ke které došlo před tímto datem, tomu, aby tito občané nabyli

práva trvalého pobytu stanoveného v uvedeném článku, jelikož dočasná nepřítomnost předcházela nabytí tohoto práva trvalého pobytu, a tudíž se na uvedené občany nemůže vztahovat ustanovení čl. 16 odst. 4 uvedené směrnice, v důsledku čehož nemá jejich doba pobytu nepřetržitou povahu, a musí být proto považována za přerušenou.

48 V tomto ohledu je sice pravda, že jelikož může být právo trvalého pobytu stanovené v článku 16 směrnice 2004/38, jak bylo připomenuto v bodě 38 tohoto rozsudku, získáno až od 30. dubna 2006, z uvedeného čl. 16 odst. 4 výslovně nevyplývá, že by občané Unie, pobývající před tímto datem legálně na území hostitelského členského státu nepřetržitě po dobu pěti let, mohli využít své vazby s hostitelským členským státem, aby zamezili tomu, aby jejich dočasná nepřítomnost v trvání méně než dva po sobě jdoucí roky, ke které došlo před 30. dubnem 2006, mohla zabránit získání práva trvalého pobytu.

49 Je nicméně třeba připomenout, že pro výklad ustanovení práva Unie je třeba vzít v úvahu nejen jeho znění, ale rovněž jeho kontext a cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí (viz zejména rozsudky ze dne 19. září 2000, Německo v. Komise, C-156/98, Recueil, s. I-6857, bod 50, ze dne 7. prosince 2006, SGAE, C-306/05, Sb. rozh. s. I-11519, bod 34, jakož i ze dne 19. listopadu 2009, Sturgeon a další, C-402/07 a C-432/07, Sb. rozh. s. I-10923, bod 41).

50 V tomto ohledu je výrok aktu Unie neoddělitelný od jeho odůvodnění, takže musí být v případě potřeby vykládán s ohledem na důvody, které vedly k jeho přijetí (rozsudky ze dne 29. dubna 2004, Itálie v. Komise, C-298/00 P, Recueil, s. I-4087, bod 97 a citovaná judikatura, jakož i výše uvedený rozsudek Sturgeon a další, bod 42).

51 Soudní dvůr rovněž rozhodl, že pokud lze ustanovení práva Unie vykládat několika způsoby, je třeba upřednostnit takový výklad, který zajistí jeho užitečný účinek (viz výše uvedený rozsudek Sturgeon a další, bod 47 a citovaná judikatura).

52 Je třeba konstatovat, že takový výklad, jaký zastávají vláda Spojeného království a belgická vláda, by byl v rozporu s užitečným účinkem a s účelem směrnice 2004/38, jakož i s celkovou systematikou a duchem jejího článku 16.

53 Zaprvé by totiž byly vážně ohroženy jak cíle a účel směrnice 2004/38, připomenuté v bodech 30 a 31 tohoto rozsudku, jimiž je usnadnit výkon základního práva svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, jakož i posílit uvedené právo, tak i konkrétněji cíle a účel článku 16 této směrnice, připomenuté v bodě 32 tohoto rozsudku, totiž podpořit sociální soudržnost a prohloubit smysl pro občanství Unie prostřednictvím práva trvalého pobytu, pokud by bylo toto právo pobytu odepřeno občanům Unie, legálně pobývajícím na území hostitelského členského státu nepřetržitě po dobu pěti let, která skončila před 30. dubnem 2006, pouze z důvodu, že by později došlo k dočasné nepřítomnosti nepřesahující dva po sobě jdoucí roky, ke které by došlo před tímto datem.

54 Zadruhé vyžadují celková systematika a duch článku 16 směrnice 2004/38 rovněž použití jejího čl. 16 odst. 4 na dočasnou nepřítomnost před 30. dubnem 2006, ke které došlo v době pětiletého legálního nepřetržitého pobytu, uskutečněného před tímto datem.

55 V tomto ohledu je třeba připomenout, že čl. 16 odst. 4 směrnice 2004/38 stanoví pozbytí práva trvalého pobytu z důvodu nepřítomnosti v hostitelském členském státě po

dobu delší než dva po sobě jdoucí roky. Podle přípravných prací na směrnici 2004/38 je takové opatření odůvodněno skutečností, že po takové nepřítomnosti je spojení s hostitelským členským státem uvolněno [viz odůvodnění společného postoje (ES) č. 6/2004, přijatého Radou dne 5. prosince 2003 k přijetí směrnice 2004/38 (Úř. věst. 2004 C 54 E, s. 12) k článku 16 této směrnice].

56 Článek 16 odst. 4 směrnice 2004/38 se má použít nezávisle na tom, zda se jedná o pobyt uskutečněný před 30. dubnem 2006 nebo po tomto datu. Jelikož musí být doba pětiletého pobytu uskutečněného před 30. dubnem 2006 zohledněna pro účely nabytí práva trvalého pobytu stanoveného v čl. 16 odst. 1 směrnice 2004/38, jak vyplývá z rozboru provedeného v bodech 29 až 40 tohoto rozsudku, musí být čl. 16 odst. 4 nutně použitelný na uvedená období. Jinak by členské státy musely podle článku 16 uvedené směrnice přiznat právo trvalého pobytu i v případě delší nepřítomnosti, která zpochybní vazbu mezi dotyčnou osobou a hostitelským členským státem.

57 Z toho vyplývá, že se čl. 16 odst. 4 směrnice 2004/38 má použít na dobu nepřetržitého legálního pobytu po dobu pěti let uskutečněného před 30. dubnem 2006 a že takové použití zejména znamená, že následná nepřítomnost v hostitelském členském státě nepřesahující dva po sobě jdoucí roky, ke které však došlo před tímto datem, nemůže narušit integrační vazbu dotyčného občana Unie.

58 V důsledku toho nepřítomnost v hostitelském členském státě nepřesahující dva po sobě jdoucí roky, ke které došlo před 30. dubnem 2006 a jež následovala po nepřetržitém legálním pobytu po dobu pěti let uskutečněném před tímto datem, nemůže mít nepříznivý dopad na nabytí práva trvalého pobytu na základě čl. 16 odst. 1 směrnice 2004/38.

59 Vzhledem k výše uvedenému je na předběžnou otázku třeba odpovědět, že čl. 16 odst. 1 a 4 směrnice 2004/38 je nutno vykládat v tom smyslu, že

– pro účely nabytí práva trvalého pobytu na základě čl. 16 odst. 1 směrnice 2004/38 musí být zohledněn nepřetržitý pobyt po dobu pěti let, uskutečněný před datem provedení této směrnice, tedy 30. dubna 2006, v souladu s předpisy práva Unie předcházejícími tomuto datu, a

– nepřítomnost v hostitelském členském státě nepřesahující dva po sobě jdoucí roky, ke které došlo před 30. dubnem 2006 a jež následovala po nepřetržitém legálním pobytu po dobu pěti let uskutečněném před tímto datem, nemůže mít nepříznivý dopad na nabytí práva trvalého pobytu na základě uvedeného čl. 16 odst. 1.

K nákladům řízení

60 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Článek 16 odst. 1 a 4 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS musí být vykládán v tom smyslu, že

– **pro účely nabytí práva trvalého pobytu na základě čl. 16 odst. 1 směrnice 2004/38 musí být zohledněn nepřetržitý pobyt po dobu pěti let, uskutečněný před datem provedení této směrnice, tedy 30. dubna 2006, v souladu s předpisy práva Unie předcházejícími tomuto datu, a**

– **nepřítomnost v hostitelském členském státě nepřesahující dva po sobě jdoucí roky, ke které došlo před 30. dubnem 2006 a jež následovala po nepřetržitém legálním pobytu po dobu pěti let uskutečněném před tímto datem, nemůže mít nepříznivý dopad na nabytí práva trvalého pobytu na základě uvedeného čl. 16 odst. 1.**

Podpisy.